

Sygn. akt VI Ua 5/24

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 marca 2024 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszcy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Maciej Flinik

po rozpoznaniu w dniu 14 marca 2024 r. w Bydgoszcy

na posiedzeniu niejawnym

sprawy A. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o zasiłek chorobowy

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w Bydgoszcy VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 7 grudnia 2023r. sygn. akt VII U 345/23

oddala apelację

Sędzia Maciej Flinik

Sygn. akt VI Ua 5/24

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 9 maja 2023 r., znak: (...), oraz decyzją z dnia 19 maja 2023 r., znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił A. Z. prawa do zasiłku chorobowego za łączny okres od 18 kwietnia 2023 r. do 21 maja 2023 r. W uzasadnieniu organ wskazał, że z posiadanej dokumentacji wynika, że tytuł ubezpieczenia chorobowego ustał w dniu 17 kwietnia 2023 r. Po ustaniu tytułu ubezpieczenia ubezpieczona kontynuuje wcześniej podjętą umowę zlecenia u płatnika (...). W związku z powyższym ubezpieczona nie ma prawa do zasiłku chorobowego za w/w okres.

W odwołaniach od w/w decyzji ubezpieczona wskazała, iż nie była zatrudniona na umowę zlecenia w spornym czasie. Wskazała, że według umowy zlecenia umowa wygasła 5 dni od ustania jej stosunku pracy.

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy wniósł o ich oddalenie podtrzymując swoje stanowisko.

Wyrokiem z dnia 7 grudnia 2023r. sygn. akt VI U 345/23 Sąd Rejonowy w Bydgoszcy zmienił zaskarżone decyzje w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonej prawo do zasiłku chorobowego za łączny okres od 18 kwietnia 2023 r. do 21 maja 2023 r.

Sąd Rejonowy ustalił, że ubezpieczona A. Z. była zatrudniona u płatnika składek (...) Sp. z o.o. w okresie od dnia 18 stycznia 2023 r. do dnia 17 kwietnia 2023 r. Jednocześnie w okresie od 1 stycznia 2023 r. do 21 kwietnia 2023 r. miała zawartą umowę zlecenia z K. J. Agencją Pracy (...). W dniu 18 kwietnia 2023 r. ubezpieczona stała się niezdolna do pracy. Niezdolność do pracy trwała do dnia 21 maja 2023 r. W okresie orzeczonej niezdolności do pracy ubezpieczona nie podejmowała żadnych czynności zarobkowych w ramach zawartej umowy zlecenia. Decyzją z dnia 9 maja 2023 r.

organ rentowy odmówił A. Z. prawa do zasiłku chorobowego za okres od 18 kwietnia 2023 r. do 9 maja 2023 r., zaś decyzją z dnia 19 maja 2023 r. odmówił prawa do zasiłku chorobowego za okres od 10 maja 2023 r. do 21 maja 2023 r.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumentację zgromadzoną w aktach sprawy oraz aktach rentowych, których autentyczność oraz treść nie były kwestionowane między stronami. Nadto Sąd oparł się na zeznaniach odwołującej, które w ocenie Sądu były spójne, konkretne, logiczne oraz korelujące z pozostałym materiałem dowodowym. Zgromadzony materiał dowodowy Sąd oceniał z uwzględnieniem zasad logicznego rozumowania oraz doświadczenia życiowego.

Sąd I instancji uznał odwołania za zasadne. Wskazał, że w niniejszej sprawie między stronami zasadniczo nie było sporu co do stanu faktycznego. Spornym natomiast był fakt, czy ubezpieczona po rozwiązaniu umowy o pracę, będąc w trakcie zwolnienia lekarskiego, wykonywała czynności związane z realizacją umowy zlecenia, w związku z czym, czy ubezpieczonej przysługuje prawo do zasiłku chorobowego od dnia 18 kwietnia 2023 r. do dnia 21 maja 2023 r. Na wstępie sąd zaznaczył, iż zgodnie z art. 7 pkt 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (tj. t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1732 z późn. zm., dalej: ustawa zasiłkowa) zasiłek chorobowy przysługuje osobie, która stała się niezdolna do pracy po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli niezdolność do pracy trwała bez przerwy co najmniej 30 dni i powstała nie później niż w ciągu 14 dni od ustania tytułu ubezpieczenia chorobowego. Natomiast zgodnie z art. 13 ust 1 pkt 2 ustawy zasiłkowej zasiłek chorobowy z tytułu niezdolności do pracy powstałej w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego, jak i z tytułu niezdolności do pracy powstałej po ustaniu tytułu ubezpieczenia nie przysługuje za okres po ustaniu tego ubezpieczenia chorobowego, jeżeli osoba niezdolna do pracy kontynuuje działalność zarobkową lub podjęła działalność zarobkową stanowiącą tytuł do objęcia obowiązkowo lub dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym albo zapewniającą prawo do świadczenia za okres niezdolności do pracy z powodu choroby. Wyłączenie prawa do zasiłku chorobowego na podstawie art. 13 ust 1 pkt 2 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa dotyczy sytuacji, gdy osoba niezdolna do pracy po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego nie podlega żadnemu ubezpieczeniu natomiast kontynuuje lub podejmuje działalność zarobkową uprawniającą ją do objęcia dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym (postanowienie SN z dnia 29 października 2003 r., II UK 176/03, Legalis nr 235655). W niniejszej sprawie tytuł ubezpieczenia odwołującej z tytułu zatrudnienia w (...) Sp. z o.o. na podstawie umowy o pracę zakończył się w dniu 17 kwietnia 2023 r., natomiast ubezpieczona stała się niezdolna do pracy w dniu 18 kwietnia 2023 r. Niezdolność ta trwała nieprzerwanie do dnia 21 maja 2023r., a więc w wymiarze dłuższym niż 30 dni. Jednocześnie od dnia 1 stycznia 2023 r. do dnia 21 kwietnia 2023 r. ubezpieczona miała zawartą umowę zlecenia z K. J. Agencją Pracy (...). Zakład Ubezpieczeń Społecznych na tej właśnie podstawie wywiódł, iż ubezpieczona kontynuowała działalność zarobkową, a tym samym nie miała prawa do zasiłku chorobowego za okres swojej niezdolności do pracy. Zasiłek chorobowy zastępuje utracony zarobek, ale ryzykiem chronionym jest w tym przypadku niemożność wykonywania (kontynuowania lub podjęcia) każdej działalności zarobkowej, zarówno tej, której wykonywanie dawało tytuł do objęcia ubezpieczeniem, jak i wykonywanej równoległe z taką działalnością a ponadto jakiegokolwiek nowej działalności dającej źródło utrzymania. Jeżeli po ustaniu tytułu ubezpieczenia dojdzie do kontynuowania lub podjęcia działalności zostanie ona objęta ubezpieczeniem chorobowym. Wówczas zdarzenie ubezpieczeniowe (choroba) będzie pozostawać w związku z nowym tytułem ubezpieczeniowym (wyrok SN z dnia 4 czerwca 2012 r., I UK 13/12, Lex nr 1218583). Jednakże samo trwanie umowy zlecenia, bez jej wykonywania tj. podejmowania czynności na rzecz zleceniodawcy oraz bez otrzymania z tego tytułu wynagrodzenia nie świadczy jeszcze o kontynuowaniu działalności zarobkowej. Zdaniem Sądu formalne związanie tego rodzaju stosunkiem prawnym bez żadnej aktywności odwołującej w tym zakresie zmierzającej do uzyskania przychodu nie może być traktowane, jako kontynuowanie działalności zarobkowej, a zatem negatywna przesłanka przyznania zasiłku chorobowego. Jak już wskazano powyżej w związku z niezdolnością ubezpieczonej do pracy ubezpieczona w okresie od dnia 18 kwietnia 2023 r. do 21 maja 2023 r. nie wykonywała żadnych czynności wynikających z umowy zlecenia zwartej z K. J., co wynika z oświadczenia tego płatnika jak również zeznań ubezpieczonej, a co za tym idzie za ten okres nie otrzymała wynagrodzenia z tego tytułu. Wobec czego nie może być mowy o kontynuowaniu działalności zarobkowej. Podkreślić należy, iż wydając zaskarżone decyzje organ rentowy miał wiedzę, iż po ustaniu obowiązkowego ubezpieczenia odwołująca nie uzyskiwała żadnych dochodów z tytułu zawartej umowy zlecenia. W przypadku dobrowolnego

ubezpieczenia chorobowego, ustala się wysokość należnej składki jako pochodną wynagrodzenia, a dokładnie jej procentową część. W przypadku braku deklarowanych dochodów brak jest podstaw do ustalenia wysokości składki i odprowadzania jej przez zleceniobiorcę od wypłaconych ubezpieczonemu dochodów. W ocenie Sądu postawa organu rentowego w tej konkretnej sytuacji prowadziłaby do absurdalnej sytuacji, iż nawet w przypadku nie uzyskiwania dochodów, z powodu niewykonywania rzeczywistego umowy zlecenia, zleceniodawca miałby obowiązek odprowadzić składkę na rzecz organu rentowego, co nie znajduje oparcia w obowiązujących przepisach.

Z uwagi na powyższe, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

Od powyższego wyroku apelację złożył pozwany wnosząc o jego zmianę i oddalenie odwołań oraz o zasądzenie od ubezpieczonej na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje wg norm przepisanych. W uzasadnieniu podnosił, iż pojęcia kontynuowania działalności zarobkowej stanowiącej tytuł do objęcia obowiązkowo lub dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym nie należy odnosić jedynie do sytuacji, w której ubezpieczony faktycznie wykonuje czynności w celu uzyskania zarobku i osiąga dochód. Po ustaniu zatrudnienia jedynie częściowo nie wykonywała czynności. Miała zatem tytuły do objęcia dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym tj. z trwałego zatrudnienia na podstawie umowy zlecenia. Zaprzestanie wykonywania czynności wynikających z umowy zlecenia wynikało jedynie z powstania niezdolności do pracy. Tytuł do objęcia dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym jednak istniał.

Sąd Okręgowy zważył co następuje :

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie. Sąd pierwszej instancji dokonał prawidłowej oceny prawnej zaistniałego pomiędzy stronami sporu (ograniczającego się wyłącznie do takiej oceny przy niespornym stanie faktycznym). Sąd Okręgowy podziela w całości te ustalenia, jak również rozważania prawne sądu pierwszej instancji, które uznaje za własne. Nie występuje zatem potrzeba ich ponownego przywoływania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lutego 2013r. II CSK 292/12 – LEX nr 1318346). Na potwierdzenie prawidłowości stanowiska sądu I instancji należy przywołać tezę wyroku SA w Katowicach z 25 października 2001r. III AUa 324/01 zgodnie z którymi nie narusza przepisu art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy zasiłkowej pracownik, który zachorował w czasie zatrudnienia i jest nieprzerwanie niezdolny do pracy po dniu rozwiązania stosunku pracy, aż do wyczerpania okresu zasiłkowego przewidzianego w art. 8 ustawy i za cały okres ma prawo do zasiłku chorobowego nawet, gdy po dacie rozwiązania stosunku pracy podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu. Jak wskazuje w komentarzu do art. 13 ustawy zasiłkowej Agnieszka Rzetecka - Gil „na tle wykładni przesłanki "kontynuuje działalność zarobkową" powstał problem dotyczący tego, czy jeśli dana osoba zatrudniona jest równocześnie u dwóch lub więcej pracodawców, to czy rozwiązanie stosunku pracy u jednego z nich i powstanie niezdolności do pracy w warunkach art. 7 ustawy powoduje pozbawienie prawa do zasiłku chorobowego z uwagi na "kontynuowanie działalności zarobkowej". Za "zaliczeniem" zatrudnienia do kręgu owej "działalności zarobkowej" skutkującej utratą prawa do zasiłku opowiedział się SN w wyroku z dnia 5 sierpnia 1999 r., II UKN 68/99, wskazując, że działalnością zarobkową jest działalność stanowiąca źródło dochodu z tytułu własnej pracy - może nią być na przykład zatrudnienie na podstawie umowy o pracę (wyrok SN z dnia 5 sierpnia 1999 r., II UKN 68/99, OSNP 2000, nr 19, poz. 726). Stanowisko takie przyjęte zostało również w piśmiennictwie, gdzie podnosi się, że jeśli ubezpieczony łączy prawo do zasiłku chorobowego z kilku tytułów ubezpieczenia, na przykład pozostaje w dwóch stosunkach pracy, z których jeden ustaje w trakcie trwania niezdolności do pracy, ubezpieczony przestaje otrzymywać zasiłek chorobowy przysługujący z tytułu ubezpieczenia, które ustało. Istotne jest bowiem posiadanie źródła dochodu w zbiegu z prawem do zasiłku. Zasiłek chorobowy przestaje przysługiwać na zasadzie posiadania przez ubezpieczonego innego źródła dochodu (por. I. Jędrasik-Jankowska, Ubezpieczenia społeczne, t. 3, Ubezpieczenia chorobowe..., Warszawa 2003, s. 99). Za poglądem tym przemawia również samo ratio legis uregulowania art. 13, czyli zapewnienie środków w tych sytuacjach, gdy osoba niezdolna do pracy nie ma innego źródła dochodu. Odmienne stanowisko zajął Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 6 czerwca 2001 r., III AUa 2704/00 (Pr. Pracy 2002, nr 5, s. 41), którego teza ma następujące brzmienie: "użyte w ustawie z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa sformułowanie "kontynuując działalność zarobkową" nie jest równoznaczne z pozostawaniem w stosunku pracy". Analogiczny pogląd

zajął Sąd Najwyższy wywodząc, że jeżeli pracownik jest zatrudniony równocześnie u kilku pracodawców, rozwiązanie stosunku pracy z jednym z nich nie powoduje ustania tytułu ubezpieczenia chorobowego. Tytułem tym jest bowiem w dalszym ciągu zatrudnienie i tytuł ten trwa do czasu rozwiązania stosunku pracy ze wszystkimi pracodawcami. Zdaniem Sądu Najwyższego art. 13 ustawy nie dotyczy w ogóle sytuacji kontynuowania zatrudnienia, ponieważ nie dochodzi wtedy do ustania tytułu ubezpieczenia. Wyłączenie prawa do zasiłku chorobowego na podstawie tego przepisu dotyczy sytuacji, gdy osoba niezdolna do pracy po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego nie podlega żadnemu ubezpieczeniu, natomiast kontynuuje lub podejmuje działalność zarobkową uprawniającą ją do objęcia dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym (postanowienie SN z dnia 7 maja 2003 r., III UZP 3/03, OSNP 2004, nr 2, poz. 39; OSNP-wkł. 2003, nr 14, poz. 2) „ Jak wskazuje wspomniana komentator „ przyczyny ujęte w komentowanym przepisie pozostają ze sobą w ścisłym i logicznym związku i stanowią jednorodny zbiór, którego poszczególne elementy opisują (przez negację) ryzyko chronione tym świadczeniem. Przyczyny objęte katalogiem z art. 13 to wszystkie te okoliczności, kiedy nie dochodzi do spełnienia się ryzyka ubezpieczenia (por. uchwała SN z dnia 30 sierpnia 2001 r., III ZP 11/01, OSNP 2002, nr 1, poz. 18; Biul. SN 2001, nr 8, s. 3; OSNP-wkł. 2001, nr 20, poz. 2; Prok. i Pr. 2002, nr 1, s. 44; Wokanda 2002, nr 2, s. 17, OSP 2002, z. 12, poz. 151). Wspólną cechą przyczyn wyłączających prawo do zasiłku jest istnienie innych źródeł dochodów z ubezpieczenia społecznego (emerytura lub renta z tytułu niezdolności do pracy), z Funduszu Pracy (zasiłek dla bezrobotnych, zasiłek lub świadczenie przedemerytalne, nauczycielskie świadczenie kompensacyjne) bądź z własnej kontynuowanej lub podjętej działalności zarobkowej (dochód z tej działalności lub zasiłek chorobowy z tytułu kontynuowanej równoległe lub nowej aktywności zawodowej, nabyty na ogólnych zasadach). We wszystkich tych przypadkach wypłata zasiłku chorobowego po ustaniu ubezpieczenia byłaby sprzeczna z ratio legis omawianej regulacji, która sprowadza się do dostarczenia środków utrzymania byłemu ubezpieczonemu, który z powodu ustania pracy zarobkowej traci dotychczasowe dochody, a któremu choroba przeszkodziła w znalezieniu i podjęciu nowej pracy zarobkowej, a tym samym nowego źródła dochodów (H. Pławucka, glosa do uchwały SN z dnia 30 sierpnia 2001 r., III ZP 11/2001, OSP 2002, z. 12, poz. 599). Wspólną cechą i uzasadnieniem wszystkich przyczyn wyłączających prawo do zasiłku jest więc okoliczność, że dotyczą one sytuacji, gdy osoba niezdolna do pracy ma inne źródło dochodu” i dalej „ możliwość podjęcia lub kontynuowania działalności zarobkowej wskazuje na to, że choroba nie ogranicza zdolności do pracy, a zatem nie zachodzą przesłanki przyznania prawa do zasiłku „ Tymczasem w przypadku ubezpieczonej niezdolność do pracy po ustaniu zatrudnienia w A. w ramach łączącego ją stosunku pracy uniemożliwiła nie tylko kontynuowanie zatrudnienia na umowie zlecenia w firmie (...), ale i zdolność do podjęcia jakiegokolwiek innej pracy zarobkowej umożliwiającej uzupełnienie uszczuplonych na skutek zakończenia stosunku pracy dochodów. Ubezpieczona słusznie podnosiła, iż od początku korzystania ze zwolnienia lekarskiego nie wykonywała pracy zarówno w A. jak i K.. Powyższe zatrudnienia były zresztą (jak wynika z oświadczenia powódki) ze sobą ściśle powiązane - umowa zlecenia w drugim z podmiotów w istocie miała dotyczyć nadgodzin wypracowywanych u głównego pracodawcy jakim było A. (obejmować faktyczne nadgodziny jako podstaw wypłaty z tego tytułu wynagrodzenia). Tym samym związanie (ale jedynie na płaszczyźnie formalno -prawnej) umową zlecenia , która nie była faktycznie wykonywana (bo nie mogła z uwagi na stan zdrowia zleceniobiorcy pozostającego niezdolnym do pracy) przez okres raptem paru dni od ustania stosunku pracy nie może w ocenie sądu odwoławczego pozbawiać odwołującej się prawa do zasiłku po ustaniu zatrudnienia. W uzasadnieniu wyroku z dnia 25 października 2018 r. III UZP 7/18 SN stwierdził między innymi „ ... Podsumowanie celu ochrony ubezpieczeniowej zostało omówione w uzasadnieniu uchwały SN z dnia 30 sierpnia 2001 r. III ZP 11/01 , gdzie stwierdzono, że finansowane z mocy tego przepisu ryzyko socjalne z pominięciem zasady ekwiwalentności (bez uiszczenia składki na ubezpieczenie chorobowe) dotyczy - w aktualnym stanie prawnym - nie tylko niemożności poszukiwania przez zainteresowanego nowego miejsca pracy (niezdolności do podjęcia takiej pracy) , ale w ogóle braku możliwości wykonywania każdej jakiegokolwiek działalności zarobkowej . Dotyczy to zarówno działalności , którą ubezpieczony wykonywał uprzednio i która stanowiła tytuł do objęcia ubezpieczeniem chorobowym jak i działalności wykonywanej równoległe z działalnością stanowiącą tytuł ubezpieczenia, a także działalności zarobkowej podejmowanej (rozpoczynanej) po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego „ Na gruncie niniejszej sprawy po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego jaki stanowiło zatrudnienie pracownicze w firmie (...) spółka z o.o. formalnie łącząca powódkę z K. J. umowa zlecenia jeszcze przez 4 dni (bo od 18 do 21 kwietnia 2023r.) stanowiła tytuł do objęcia jej ubezpieczeniem chorobowym , ale bezsporną jest okoliczność, iż w/w- na nie wykonywała działalności zarobkowej w ramach przedmiotowej umowy zlecenia, gdyż z uwagi na chorobę pozostawała niezdolna do pracy , w

efekcie nie otrzymała z tego tytułu wynagrodzenia. Na marginesie należy zauważyć, iż jak podnosiła powódka, umowa w firmie (...) została zawarta na „nadgodziny”, a zatem pozostawała integralnie związana z trwaniem umowy o pracę. Co więcej, jak argumentowała w/w- na umowa ta winna ulec rozwiązaniu już w marcu 2023r. z uwagi na nieświadczenie przez nią (z powodu choroby) pracy. Powyższe przewidywały zapisy umowy zlecenia (jej § 2 pkt 2). W rezultacie organ rentowy nie może skutecznie powoływać się na art. 13 ustawy zasiłkowej jako podstawę odmowy prawa do spornego świadczenia.

W świetle powyższego, Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną.